

УДК 336.177.18(477)

Грубінка І.І., к.е.н.

Львівський національний аграрний університет

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

В статті наведені ключові проблеми розвитку фінансового сектору України. Проведений аналіз деяких показників сучасного макроекономічного розвитку країни. Показані основні напрямки реформування системи публічних фінансів для збалансування фінансової системи країни і забезпечення її макроекономічного розвитку.

Ключові слова: фінанси, банківська система, макроекономіка, податкова система, пенсійне страхування, реформи, дерегуляція, монетарна політика, фінансовий сектор.

Grubinka I.

PERSPECTIVE DIRECTIONS OF REFORMING FINANCIAL SECTOR FOR ENSURING MACROECONOMIC DEVELOPMENT UKRAINE

The article presents the key problems of the financial sector in Ukraine. Realized the analysis of some macroeconomic indicators of modern contryis development. Show main directions of reforming the system of public finances to balance the financial system and ensure its macroeconomic development.

Indicated that the crisis in the economy, despite all its negative effects makes it possible reform that during development is unpopular, though necessary. That is we have the opportunity to those changes, including the financial sector, the needing for which arose in the time of independence. In this situation, public financial agencies facing challenges that require the one hand immediate action and the other competent miscalculation in the future they are expected to effect. Important is constant communication with society, which should be understood not only causes a sharp rise in prices, and therefore costs, but also be oriented in actions for improvement and terms at least possible improvement. Meanwhile, it should be noted that the experience of monetary measures of macroeconomic stabilization in conditions similar to this in Europe are, it have Cyprus, Moldova and Georgia and this thought already has expressed in the publications of Ukrainian scholars. And how can we ensure the most effective thing they were held in the first and third cases. And this experience is that the key to the positive effects of macroeconomic stabilization and further growth is deregulation of business, strengthening controls some indicators of the banking system to saturate the

available financial resource economy, increasing monetization of the economic system, the liberalization of the tax system. In our publication we'll try to show the positive effects of such monetary measures especially for Ukraine in this difficult time, and compare them with those measures which are carried out by relevant state bodies now.

On the deregulation of business says a lot, mainly concerning permits, order opening and closing a business, inspection of economic activity, the order of workflow, the implementation of payment transactions, property rights and contractual obligations. As this still relatively short list of all measures of deregulation can be roughly reduced into two groups: control and licensing and legal nature. In our opinion, changes in the past is a priority as they are the basis of a market economy without effective protection of property rights, fair judicial system that would protect not only them, but also compliance with contractual obligations, and any other measures deregulation and improving the investment climate will be ineffective. One of the key questions of stabilizing the state system is to reduce the pension fund deficit. The existing system certainly not solve it, because of the principles of its construction, the lack of interest of policyholders and age structure of the population. Forming conditionally funded system, as personified the transition to a fully funded, which will gradually solve the problem of the deficit of the Pension Fund of Ukraine.

Proved that the key directions of financial sector reform for ensuring macroeconomic development for Ukraine is the liberalization of the tax system, deregulation of business, transparency of ownership and increasing liquidity in the banking system, monetization and pension reform, to the personification of pension accounting. These measures will reduce the deficit of public finances and balance financial system of Ukraine.

Key words: finance, banking, macroeconomics, tax system, pension insurance reform, deregulation, monetary policy, financial sector.

Грубинка И.И.

ПЕРСПЕКТИВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РЕФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВОГО СЕКТОРА ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ

В статье приведены ключевые проблемы развития финансового сектора Украины. Проведен анализ некоторых показателей современного макроэкономического развития государства. Показаны основные направления реформирования системы публичных финансов для сбалансирования финансовой системы державы и обеспечения ее макроэкономического развития.

Ключевые слова: финансы, банковская система, макроэкономика, налоговая система, пенсионное страхование, реформы, дерегуляция, монетарная политика, финансовый сектор.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Кризова ситуація в економіці, незважаючи на всі її негативні наслідки дає можливість проведення реформ, які в період розвитку є

непопулярними, хоча й необхідними. Тобто зараз в нас є можливість провести ті зміни, в тому числі і в фінансову секторі, потреба в яких виникла ще в часи здобуття Незалежності.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблемі реформування фінансового сектору присвячені праці В. Базилевича, З. Варналій[1], Л. Гайдук[2], Ю. Ганущака[3], В. Гонтаревої[6], Т. Єфименко, Т. Смовженко[7] та інших.

Цілі статті. Показати важливі напрями реформування фінансового сектору, для забезпечення макроекономічного розвитку країни.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Виклики перед якими постала макроекономічна політики в Україні є безумовно найскладнішими за останні 20 років. Показники макроекономічного розвитку показують негативні значення, зменшення ВВП в 2014 році на 15%, зростання рівня цін (інфляції) на 25%, падіння промислового виробництва на 23%, будівництва на 34%[4], зростання безробіття, значний дефіцит бюджету, 200% девальвація національної грошової одиниці, зростання державного боргу, різке зменшення золотовалютних резервів країни (див. таб. 1).

Звісно такий стан речей є наслідком в тому числі і об'єктивних причин: зовнішня агресія, втрата частини промислово розвинутих територій, відповідно зменшення сум податків, зростання правоохоронних і оборонних витрат в структурі і без того дефіцитного бюджету. Всі ці фактори поза сумнівом дуже негативно відобразилися на економіці країни, призвели до її фактичної стагнації.

В такій ситуації державні фінансові органи постали перед викликами, які вимагають з одного боку негайних дій, а з іншого грамотного прорахунку на перспективу очікуваного від них ефекту. Важливим є постійна комунікація з суспільством, котре повинно розуміти не тільки причини різкого зростання цін, а відповідно і витрат, але і бути зорієнтованим у діях, щодо їх подолання і термінах хоча б можливого поліпшення ситуації.

Таблиця 1

Динаміка золотовалютних резервів України протягом
2009-2014 років

Рік	Сума резервів, млн дол	Відхилення	
		Млн. дол	%
2009	26505	x	x
2010	34576	+8071.0	+30.45%
2011	31794,6	-2781.4	-8.04%
2012	24546,2	-7248.4	-22.79%
2013	20415,7	-4130.5	-16.82%
2014	9966,1	-10449.6	-51.18%

* Розраховано на основі даних Міністерства фінансів України[5]

А між тим слід відзначити, що досвід проведення монетарних заходів макроекономічної стабілізації в подібних до наших умов в Європі є, його мають Кіпр, Молдова і Грузія і ця думка вже висловлювали в публікаціях українських вчених. І як ми можемо переконатись найбільш ефективно вони були проведені саме в першому і третьому випадках. І саме цей досвід показує, що ключем до позитивних наслідків макроекономічної стабілізації і подальшого зростання є дерегуляція ведення бізнесу, посилення заходів контролю деякими показниками банківської системи для насичення економіки доступним фінансовим ресурсом, збільшення монетизації економічної системи, лібералізація податкової системи.

В нашій публікації ми спробуємо в міру своїх скромних можливостей показати позитивні наслідки від таких, особливо монетарних заходів для України в цей нелегкий час, і порівняти їх з тими заходами які здійснюються відповідними державними органами зараз.

Про дерегуляцію ведення бізнесу говориться дуже багато, в основному це стосується дозвільної документації, порядку відкриття і закриття власної справи, здійснення перевірок господарської діяльності, порядку ведення документообігу, здійснення розрахункових операцій, дотримання прав власності і

договірних зобов'язань. Як видно з цього, ще відносно короткого переліку всі заходи з дерегуляції можна умовно звести у дві групи: дозвольно-контрольного і правового характеру. На нашу думку, саме зміни в останніх є першочерговими, оскільки вони є базисом побудови ринкової економіки, без ефективного захисту прав власності, справедливої судової системи, яка б захищала не тільки їх, але і дотримання договірних зобов'язань, будь-які інші заходи з дерегуляції і поліпшення інвестиційного клімату будуть неефективними.

З цим пов'язане і потреба у поліпшенні контролю за банківською діяльністю. Особливої уваги потребують ті установи, що функціонують в цілях окремих фізичних осіб чи фінансово-промислових груп, водночас не розкриваючи структуру власності, інвесторами при цьому виступають фірми зареєстровані в офшорних зонах. Оскільки саме в них дуже часто, рішення приймаються в угоду особистим інтересам фактичних власників, а тягар відповідальності перед вкладниками лягає на державний бюджет і центральний банк. Слід відзначити, що до таких установ, діяльність яких несе підвищений корпоративний ризик відносяться і деякі банки I групи, тобто системні банки, що викликає певне занепокоєння. В НБУ розуміють проблему, тому банкам наказано в обов'язковому порядку показувати фактичних власників, що володіють 2 і більше відсотками акцій кредитної установи. Це сприятиме посиленню відповідальності таких власників, а отже і кращій захищеності вкладників, хоча напевно тільки цей захід не дозволить зробити кардинально прозорішими права власності банками України. На нашу думку, виходом із такої ситуації є створення законодавчих підстав для функціонування банківських кооперативів, відповідно централізація капіталу банківської системи, який в глобальних масштабах є мізерним, крім цього ще й розпороченим. Про що свідчить, хоча б той факт, що весь капітал банківської системи нашої держави приблизно на 1 мільярд євро є меншим ніж капітал польського РКО, який за світовими, та й європейськими мірками не є великою кредитною установою.

Одним із ключових питань стабілізації державної фінансової системи є зменшення дефіциту пенсійного фонду. Існуюча солідарна система безумовно його не вирішить, зважаючи на принципи її побудови, відсутність зацікавленості у страхувальників

і вікову структуру населення. Будучи прагматиками можемо стверджувати, що формування накопичувальної системи зараз надзвичайно проблематичне, основними причинами цього є сильна залежність економіки від стану світових ринків, значний фінансовий ризик для теперішніх працівників, відсутність інструментів для довгострокового вкладення на фінансовому ринку України, нестабільна економічна ситуація, значний касовий розрив для фінансування теперішніх пенсіонерів. Всі ці причини, на нашу думку, не дозволять запровадити накопичувальну систему пенсій відразу, можливо доцільним є як перехідну обрати умовно накопичувальну, з встановленням щорічного індивідуального коефіцієнта відрахувань до середньої зарплати чи рівня цін. Це дозволить враховувати вклад застрахованої особи в пенсійний фонд, на підставі підсумку таких коефіцієнтів за кожен рік коли здійснювалися внески в Пенсійний фонд.

Висновки. Отже, ключовими напрямками реформування фінансового сектору для забезпечення для забезпечення макроекономічного розвитку України є лібералізація податкової системи, дерегуляція ведення бізнесу, прозорість прав власності і збільшення ліквідності в банківській системі, монетизація економіки, а також проведення пенсійної реформи, з метою персоніфікації пенсійного обліку. Ці заходи дозволять зменшити дефіцит державних фінансів і збалансувати фінансову систему України.

1. Варналій З.С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення: [монографія] / З.С.Варналій, Д.Д. Буркальцева, О.С. Саєнко. – К.: Знання України, 2011. – 299 с.
2. Гайдук Л.А. Державна інноваційна політика як рушійна сила ефективного розвитку економіки України / Л.Гайдук // Наукові праці НДФІ/ 2013. №4 (65). С.10-17.
3. Ганущак Ю. Пенсійне банкрутство держави: чи є вихід? / Ю. Ганущак // Дзеркало тижня. – 2014. - №14(210). – С.6.
4. Офіційний сайт державної служби статистики [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.minfin.gov.ua
6. Сайт УНІАН [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://economics.unian.ua>
7. Смовженко Т., Багратян Г., Кравченко І. Макроекономічна політика України в 2014-2019 роках: банківська і фінансова сфери / Т.Смовженко, Г.Багратян, І.Кравченко // Вісник НБУ. – 2014. - №10(224). – С.20-24.